

Sverige står långt fram i ledet av länder som försvarare av och garant för de mänskliga rättigheterna. I Utrikesdeklarationen av 2011 stipuleras bland annat att "Folkrätten och respekt för mänskliga rättigheter är en hörnsten i svensk utrikespolitik och en förutsättning för hållbar globalisering."

Men runt asylsökande och papperslösa finns hål, och revor i den svenska fasaden. Vi har till och med sämre skydd för värnlösa och ofta rättslösa människor som befinner sig i vårt land än många andra jämförbara länder. Vi saknar exempelvis ett formfast regelverk avseende rätten till skolgång för papperslösa barn som vistas här. Två statliga utredningar har avhandlat frågan men ännu finns inget lagrum som garanterar denna till synes självklara rättighet.

Vi känner oro för att det kan komma att bli på samma sätt med den utredning om asylsökandes och papperslösas rätt till vård* som presenterades i maj. Redan tidigt riktades kritik mot utredningen från vissa regeringsföreträdare med farhågor om att eventuella reformer skulle bli alltför dyra, medan andra välkomnade utredningens förslag.

Vi menar att utredningen på ett väldokumenterat och noga underbyggt sätt leder fram till att Sverige fullt ut bör leva upp till de åtagande vi gör i internationella rättsakter så att varje människa skall ha rätt till sjukvård efter behov.

Vården för asylsökande och papperslösa är enligt nuvarande lagstiftning begränsad och omfattning, prissättning och debiteringsmodell är till stor del upp till godtycke. Flera landsting och regioner har tagit lokala beslut att ta emot denna grupp, men inte alla. Fortfarande arbetar ideella vårdförmedlingar bl.a. i Stockholm, Malmö och Göteborg för att ta emot patienter med svåra lidanden och trauman. De möter inte sällan patienter i ett alldeles för sent skede i ett sjukdomsförlopp, vilket skapar onödigt lidande och ökade kostnader såväl i de individuella fallen som sammantaget. Att ge asylsökande och papperslösa subventionerad vård skulle påverka den totala vårdkostnaden ytterst marginellt. Utredningen har uppdragit åt The Swedish Institute for Health Economics att göra en beräkning och de har kommit fram till att fördyringen skulle uppgå till endast 0,4% av den totala vårdkostnaden.

I utredningen är emellertid rekommendationen kristallklar: varje människa omfattas av rätten till liv, vård och hälsa oavsett legal status eller position i asylprocessen, med eller utan papper och personnummer. Sjukvård skall ske enligt vetenskap och med vårdens etik som grund ges till alla människor efter behov. Sverige måste leva upp till sina internationella åtaganden.

Vi utgår ifrån att den ansvarige ministern Göran Hägglund har mandat att föra processen ända fram till dess att propositionen läggs på Riksdagens bord och att eventuell oenighet inom regeringen inte ska tillåtas att bromsa processen.

Så vi uppmanar socialminister Göran Hägglund; Låt vårdutredningen landa i en proposition under vintern efter sedvanligt remissförfarande under hösten!

* SOU 2011:48 Vård efter behov och på lika villkor - en mänsklig rättighet!

Maria Wedin, Sveriges Läkarförbund
Gunilla Klingberg, Sveriges Tandläkarförbund

Ania Willman, Svensk Sjuksköterskeförening
Ingela Holmertz, Svenska Röda Korset
Kristina Meseret Andersson, Läkare i Världen
Sofia Olausson, Rosengrenska stiftelsen, Göteborg
Åsa Wieslander, Deltastiftelsen, Malmö